

KDO SEM V ČASU PANDEMIJE? Projekt SEM v času koronavirusa

Anja Koren Usenik

216

Petek, 13. marec 2020. Na vhodna vrata muzeja nalepimo obvestilo *Slovenski etnografski muzej z dnem 13. 3. 2020 do nadaljnjega zapira svoja vrata za obiskovalce*. Dan pred tem je Republika Slovenija zaradi povečane nevarnosti širjenja novega koronavirusa razglasila epidemijo.

Sodelavci Slovenskega etnografskega muzeja (SEM) smo, tako kot še mnogi drugi, svoje pisarne preselili v svoje domove in se »srečevali«¹ prek računalniških ekranov. Za skoraj dva meseca je to postala naša realnost. Čeprav je bil muzej fizično zaprt, smo se želeli približati našim obiskovalcem in jim ponuditi različne vsebine. Svojo dejavnost smo preselili na spletno stran in socialna omrežja. Eden od projektov, ki se nam je porodil ob razmišljanju, kako tudi obiskovalce oz. uporabnike vključiti v aktivnosti, je projekt z naslovom »KDO SEM v času pandemije?«. Povezuje se s stalno razstavo *SEM Jaz, mi in*

Pogled na vhodna vrata muzeja od 13. marca do 4. maja 2020 (foto: Blaž Verbič, 2020)

drugi: podobe mojega sveta, ki govori o človeku in njegovem umeščanju v svet, razmisleku o sebi, o svetu in življenju. V okviru omenjene razstave obiskovalce nagovarjamo, da delček sebe in svojega življenja predstavijo v obliki osebne razstave. S projektom »KDO SEM v času pandemije?« pa smo ljudi povabili k premisleku o tem, kdo so v obdobju pandemije, koga v tem času najbolj pogrešajo, kaj novega in drugačnega počnejo, kaj so pridobili in kaj izgubili, ali se je njihov pogled na svet spremenil in kaj bo po pandemiji drugače v njihovih življenjih. Nagovorili smo jih, da z nami delijo misli, razmišljanja, zgodbe o času, ko nas ogroža novi koronavirus, ko smo omejeni na svoje domove in na socialne stike s tistimi, s katerimi delimo gospodinjstvo. Naš novi vsakdanjik nam je prinesel delo in šolanje od doma, nekateri so bili poslani na čakanje na delo, nekateri so na žalost izgubili službo. Ta nova realnost je s sabo prinesla nova občutja, pri nekaterih strah in stiske, pri drugih nove vizije in zagon. Vsemu temu smo želeli prisluhniti.

217

K projektu je lahko s svojim prispevkom pristopil prav vsak, ne glede na to, v katero starostno skupino spada in kakšna je njegova družbena vloga. Posebej pa smo si želeli, da bi se na poziv odzvali družbeni skupini, za kateri menimo, da ju je epidemija še posebej močno zaznamovala; to so mladi, dijaki in študentje, ki so bili prisiljeni ostati za štirimi stenami v krogu svoje družine, brez socialnih in fizičnih stikov s svojimi vrstniki in ob izobraževanju na daljavo, ter starostniki in starejši v tretjem življenjskem obdobju, ki so ostali še bolj sami, se na neki način morda spoznali z uporabo sodobnih tehnoloških

Naslovnica elektronskega zbornika *Kdo sem v času pandemije? / Who am I in this time of the pandemic?*
(posnetek zaslona)

naprav in izkusili trpke ali tople izkušnje s (še ne poznanimi) ljudmi iz svojega okolja.

S svojimi razmisleki, zgodbami, pesmimi in projekti se je na poziv odzvalo devet posameznikov, kot skupina pa dijakinje in dijaki Gimnazije Vič. Posamezniki prihajajo iz različnih koncev Slovenije (Ljubljana, Sevnica, Sežana, Koper, Medno) in so različnih starostnih skupin. Skupino Gimnazije Vič sestavljajo dijakinje in dijaki (lanskih) letnikov 1. c, 1. e, 2. e, 3. a, 4. a in 4. e, ki so v šolskem letu 2019/2020 pri pouku angleščine pod mentorstvom profesorja Anžeta Perneta preizpraševali vprašanje »Kdo sem v času pandemije?«. Svoje prispevke so v obliki misli, pesmi, tekstov, zgodb, memov in fotografij objavili v elektronskem zborniku *Kdo sem v času pandemije? / Who am I in this time of the pandemic?*¹

218

V nadaljevanju navajam svoje interpretacije, ki so se mi porodile ob prebiranju in razmišljanju o zapisanih besedah, ki smo jih prejeli.

Iz prispevkov mladih je razvidno, da so ob spopadanju s karanteno občutili osamljenost in oddaljenost od svojih vrstnikov ter omejenost na dom in družino (v večini primerov to ni bilo mišljeno negativno). Stike s prijatelji so ohranjali po računalniku in telefonu, ob tem pa so se spopadali tudi s pomanjkanjem motivacije za šolske obveznosti. Na zastavljeno vprašanje *Who am I in this time of the pandemic?* dijakinja Kaja Lena Fenko odgovarja: »Just a teenager trying to survive.«² Iz prispevkov pa je mogoče izluščiti tudi optimizem, da se bodo razmere izboljšale in da bodo stiki »v živo« med njimi zopet mogoči.

Pesem z naslovom *K'rentenski* sedemnajstletnega Maja Kastelica iz Ljubljane, ki je v projektu sodeloval kot posameznik, lepo povzame koronske tegobe mladih:

K'rentenski

*Korona virus mi zapira vrata.
Odkar prišel iz daljne je Kitajske –
podobe bližnjih vedno bolj so zmajske,
jih gledati vsak dan se zdi potrata.*

*Se planov prej je zaredila jata.
Poleti bi odšel v kraje rajske,
ne bil zaprt v meje bi ljubljanske,
kjer je pristala jata brezkrilata.*

*Takole je – čakati bo potrebno,
da za dežjem bo sonce posijalo,
življenje zacvetelo bo zasebno*

¹ Anže Perne (ur.): *Kdo sem v času pandemije? / Who am I in this time of the pandemic?*. Ljubljana: Gimnazija Vič, 2020 <http://gimvic.org/dejavnosti/publikacije/kdo_sem_v_casu_pandemije_zbornik.pdf> [15. 9. 2020].

² Nav. delo: 22.

*in javno nam po žilah bo zaplalo.
Takrat močno bom, čisto neprisebno
objel pr'jatile, da bo kar pokljalo.³*

Odrasli posamezniki so ubrali različne pristope za vključitev v projekt »KDO SEM v času pandemije?«. Pridobili smo dva fotografska projekta, zgodbo in pet pesmi. Fotografski projekt avtorja Matije Tomca z naslovom »Poligon za žalovanje«⁴ je nastal teden dni pred uvedbo karantene v Sloveniji in se ukvarja s konceptom žalovanja – za vsakdanjim življenjem, ki smo ga bili vajeni, za navadami, za izgubo človeške bližine. Avtorica fotografskega projekta »Glas iz nove realnosti«⁵ Špela Jambrek (fotograf je Matija Tomc) pa se skozi projekt sooča predvsem s psihološkim doživanjem novega vsakdana posameznika skozi sebe in v okviru skupnosti. Zanimiva je zgodba Tine, ki je »rešila svet«. V prispevku med drugim opisuje, kako je v času karantene postala deklica za vse: »*To je baje vse normalno, da poleg svojega šihta kakšen teden oddelam še dodatne poklice, kot so: pomočnica učiteljice 4. in 5. razreda, pa 3. in 5. razreda nauka o glasbi, občasno tudi glavne kuharice, pomožne vodovodarke (servis namreč pride samo, če teče, če kaplja pa baje ni problema, to je vse normalno), IT strokovnjaka, ki porabi ure in ure, da s pomočjo strica Googla in uspešne besedne zveze »how to fix ...« za silo usposobi računalnik, zvočnik, printer, videokamero.*«⁶ Ko je ugotovila, da je rešila svet, se ji je zastavilo pomembno vprašanje: »*Kdo bo rešil mene?*« Odgovora seveda ne pozna. Skozi pet pesmi pa je svoje doživljanje epidemije izrazila Evelina Žefran. Pesmi *Rojstva*, *Ko poje zemlja*, *Reka* in *Ptica* kažejo na njeno močno vez z naravo, ki ji v dani situaciji pomaga prebroditi težke trenutke in prinaša upanje. *Upanje* pa je tudi naslov ene od njenih pesmi:

Upanje

*Ko te dan potisne k tlom
in prekrije z modro barvo,
pojdi vase, zmelji dvom
in ustrelj smeha salvo.*

*S tem si prostor narediš
in se dvigneš proti soncu.
Zviješ se, si pot skrojiš,
svojo pot na drugem koncu.⁷*

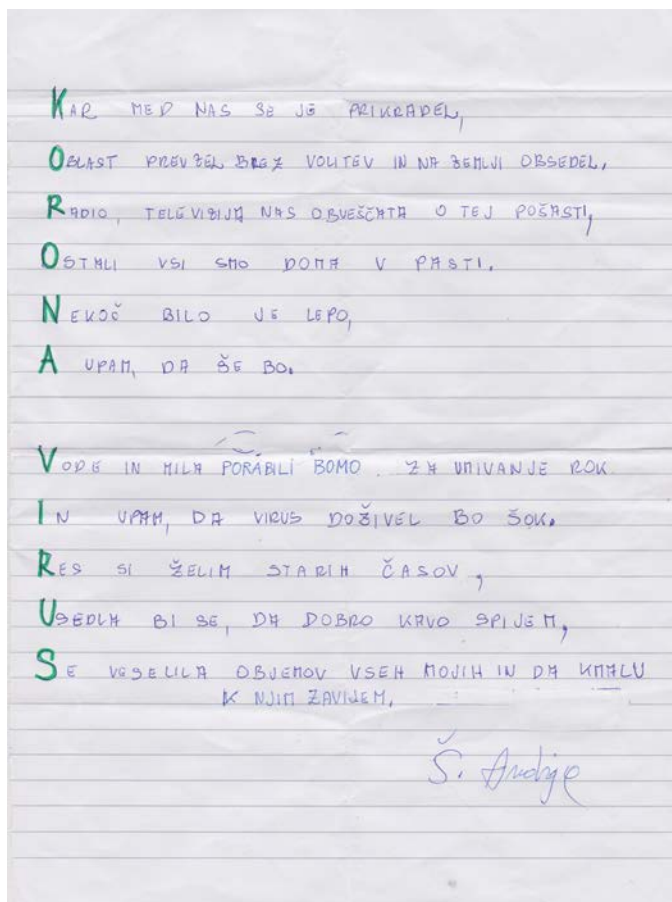
³ <https://www.etno-muzej.si/files/krentenski_maj.pdf> [6. 11. 2020].

⁴ <https://www.etno-muzej.si/files/poligon_za_zalovanje_matija_tomc_ljubljana.pdf> [6. 11. 2020].

⁵ <https://www.etno-muzej.si/files/glas_iz_nove_realnosti_spela_jambrek_ljubljana.pdf> [6. 11. 2020].

⁶ <https://www.etno-muzej.si/files/resila_tina.pdf> [6. 11. 2020].

⁷ <https://www.etno-muzej.si/files/pesmi_evelina.pdf> [6. 11. 2020].

Rokopis pesmi upokojenke Andreje (foto: Andreja, april 2020)

Starejši so eni izmed najbolj ogroženih zaradi bolezni covid-19. Zato smo veseli, da so se projektu »KDO SEM v času pandemije?« pridružili štirje predstavniki te skupine. Prejeli smo troje razmišljanj in eno pesem. Cvetka Skok doživlja »koronačas« kot čas, ki jemlje življenja, službe in varnost. Hkrati pa opozarja, da ta čas prinaša tudi dobre stvari: »Krepi našo moč v nesebičnem razdajanju za šibkejše, pomoči potrebne. Bogati solidarnost. Žlahtni nove vrednote medosebnih odnosov. Omogoča naravi, da svobodneje zaduha. Ostri naš občutek, kaj je za življenje res neobhodno potrebno in kaj je nepotrební balast, ki ga je moč odvreči, ko ni nujen, ko postane celo ovira v alternativni z življenjem.«⁸ Erika Puc si ob razmišljanju o »koronačasu« zastavlja vprašanja: »Ali imamo klimatsko apokalipso? Ali bomo iz teh razmer izšli boljši? Ali bo kdo še bolj cenil ranljive ljudi, živali, naravo?«⁹ Na vprašanja nima odgovorov ... »Začetna razmišljanja in doživetja koronavirusa«, kot je sam poimenoval prispevek, je z nami delil tudi Josip Orbanič. Napravil je časovni oris poteka bolezni od začetka leta 2020, predstavil svoje doživljanje

⁸ <https://www.etno-muzej.si/files/koronacas_skok.pdf> [6. 11. 2020].

⁹ <https://www.etno-muzej.si/files/moje_misli_erika.pdf> [6. 11. 2020].

ukrepov in kasneje njihovo rahljanje. Opisal pa je tudi vsakdanjik svoje družine: »*Náša družina se je izolirala v treh stanovanjih. Vsak živi zase. Nismo se obiskovali, razen v posameznih situacijah, ko smo kaj prinesli iz trgovine. Z ženo sva bila v glavnem doma, gledala televizijo, kuhala, čistila, pospravljala, razpravljala. Jaz sem bil precej pred računalnikom in na družbenih omrežjih, spremljal stanje v Sloveniji, soseščini in širše. Nekaj sem si tudi zapisoval in dokumentiral.*«¹⁰ Andreja pa nam je poslala pesem, ki govori sama zase.¹¹

Vsi prispevki so v celoti objavljeni na povezavi: <https://www.etno-muzej.si/sl/novice/kdo-sem-v-casu-pandemije-zbiramo-misli-razmisljanja-verze-zgodbe>. Vsem sodelujočim se zahvaljujemo za prispevke in možnost uvida v njihovo dožemanje sveta v času pandemije. Ti prispevki so pomembni pričevalci začetka »koronskega« časa in spopadanja s tegobami, skrbmi in novo stvarnostjo, ki jo ta čas prinaša.

---

¹⁰ <https://www.etno-muzej.si/files/kdo_sem_josip_orbanic.pdf> [6. 11. 2020].

¹¹ <https://www.etno-muzej.si/files/pesem_andreja.pdf> [6. 11. 2020].